

UČITELJSKI
T O V A R Š.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. dan vsakega mesca, in velja za celo leto 2 gold. 50 kr.,
za pol leta pa 1 gold. 30 kr.

Tečaj IV. V Ljubljani 15. februarja 1864. List 4.

Nektere lastnosti dobrega učitelja.

Ljubi bravci! Nikar se ne hudujte, če vam kaj takega ponudim, kar je naš „Tovars“ že večkrat prav živo popisoval. Jaz menim: Potrebna reč se nikoli dovolj gorko ne priporoča. In ravno tako je tudi pri učitelju. Kdor hoče dobro odgojevati, mora tudi sam od sebe marsikaj tirjati.

Perva in naj lepša lastnost učiteljeva je strah božji. „Začetik modrosti in vsega dobrega je strah božji“. Učitelj, ki hoče mladino prav odgojevati, mora naj pred sam napolnjen biti z dobrim duhom.

Poln pobožnega in pravičnega duha naj učitelj vedno hodi s svojimi učenci, če hoče, da bode imel dobre učence. Učitelj, ki učence za vse dobro ogreva in vnema, naj bo popred sam tako, kakor želi, da bi bili njegovi učenci. Ali pa je učitelju brez božjega strahu mogoče storiti, da bi bili njegovi učenci bogaboječi in pobožni? — Nikakor ne! — Zakaj, le kar iz serca pride, tudi do serca gine. In kako bi li moglo serce govoriti o tem, česar je samo prazno? Učitelj brez pravega duha tudi ne more učencem kazati spodbudljivih in posnemanja vrednih zgledov; veliko pa kaže pohujšljivih zgledov zato, ker dostikrat tisto malo dobro, kar otroci sabo v šolo prinesó, v mladih sercih pokvari, ter nedolžne serca nekako Bogu iz rok spuli in jih pelje v pogubo. Bog nas vari tega!

Druga lepa lastnost verlega učitelja je modrost. Modri učitelj si nikoli ne prisvojuje večje vrednosti, kakor jo zasluži; on ni nikoli ošaben, prevzeten in napuhjen; vedno je prijazen, postrežljiv, priljuden in krotak. Modri učitelj tudi

nikdar ne stori kaj, da bi poprej dobro ne prevdaryl, in tudi od učencev nikdar ne tirja kaj takega, kar presega njih pamet in razumnost. Modri učitelj se pa tudi svojim prednikom vedno kaže vdanega in pokornega, jih rad vboga, in jim je za vsak dober svet in opominjevanje prav serčno hvaležen. Modri učitelj se tudi pri srenjčanih vedno in povsod modro obnaša, in se jim ne dá podkupiti, pa se tudi prizadeva, da živi z vsemi farani lepo zložno in prijazno. Modri učitelj se tudi nikdar tako zeló ne spozabi, da bi se tovaršil s sirovimi, hudobnimi, malovrednimi in razberzdanimi ljudmi; on nikoli ne zahaja v take kraje, kjer je nevarno, da bi zapravlil svoje dobro ime in poštenje, in kjer bi lahko na svojo sveto dolžnost nekoliko, ali pa še celó popolnoma pozabil.

Tretja lastnost učiteljeva je veselje in ljubezen do svojega poklica. Učiteljevo serce naj bo napolnjeno z gorečo ljubeznijo do poklica in do mladine. Ako učitelj ne ljubi svojega lepega stanú, tudi ne more goreče in veselo delati na šolskem polji.

Četerta lastnost dobrega učitelja je poterpežljivost. Poterpežljivost je polovica srečnega in veselega življenja. Ker je pa poterpežljivost tako lepa in imenitna čednost za vsakega človeka, je posebno učitelju potrebna. Že navadna boječnost in občutljive serca malih otročičev tirjajo veliko poterpežljivosti. Če je učitelj nepoterpežljiv, si svoje težavne dolžnosti, bolj in bolj grení in težavníše dela. Nepoterpežljivi učitelj zgublja ljubezen do svojega lepega stanú, in se tudi dostikrat zapeljati dá rečem, ki imajo zanj in za njegove učence hude nasledke. —

Peta lepa lastnost dobrega učitelja je vestnost. Vsakemu človeku, ako hoče dobro od hudega razločiti, je potrebna natančna vest, — koljko bolj pa še le učitelju! — Vestni učitelj si ne prizadeva samo, da svoje svete dolžnosti na tanko spolnuje, ampak da jih tudi popolnoma in zvesto spolnuje. Tudi se ne dá vestni učitelj na nobeno vižo podkupiti. On prosi tudi večkrat Bogá, da bi mu pomagal, da bi mogel svoje težavne dolžnosti zvesto in na tanko spolnovati. —

Šesta lastnost dobrega učitelja je zadovoljnost. Vsaki učitelj, ki hoče srečno živeti, mora biti zadovoljen; zakaj, le tisti učitelj, ki je zadovoljen, je srečen. Kolikor slabše prihodke učitelj ima, toliko bolj je treba, da je zadovoljen. Ako je učitelj pri pičli plači še prav nezadovoljen, je res zeló žalostno.

Tudi mora učitelj pri pičlih dohodkih si marsikaj odreči, da ne zabrede v nepotrebne dolgove. Bolje je bolj pičlo živeti, kakor pa v dolgovih nemirno životariti.

Sedma lepa lastnost učiteljeva je pridnost. Ako hoče učitelj, da bodo njegovi učenci pridni in marljivi, jim mora tudi o tem dajati lep zgled. On mora zvesto in na tanko pri vsaki priložnosti svoje dolžnosti spolnovati. In ako je učitelj zvest svojemu stanu, ima tudi vedno dosti opraviti, in mu ne bo ostajalo veliko časa za pohajkovanje.

Osmo lepa in vsakemu učitelju potrebna lastnost je veselost. Vesel človek lahko dela. Če je učitelj pri učenju vesel, so tudi otroci veseli in se radi učé. Pred vsem pa more mirna in pokojna vest učitelju delati pravo veselje. *M. Dobrépoljski.*

Keršanska odreja.

(Dalje.)

VI.

Obnaša v cerkvi in božja služba.

c) Prav živo dopovejte otrokom, kaj je zastran cerkev ali Bogu posvečenih krajev Kristus sam učil. Z malo besedami je veliko povedal rekoč: „Moja hiša je hiša molitve“. Kako tehtne so te besede! One velé: Cerkev je kraj, kamor se ne sme iz drugega namena priti, kjer se ne sme drugače biti, kakor moliti, Boga častiti, v njegovo usmiljenje klicati, njegovo voljo pozvedovati, njegove zapovedi premišljevat, njega potrebne milosti prositi, in mu svoje nadloge in potrebe potožiti. Če tedaj kateri kristijani ali vi, moji otroci, v cerkvi kaj drugega delate, na igre ali kaj drugega mislite, če se v cerkvi igrate, smejate, šeptate ali cukate: cerkev za vas ni več hiša molitve, ampak po Jezusovih besedah je — kar me je strah in groza izreči — je razbojniška jama. In zakaj je cerkev za take razbojniška jama? zakaj jo Jezus tako imenuje? Cerkev je kraj, na katerem si človek milost božjo in večno življenje zadobuje. Če pa se na tem kraji kdo nespodobno vede, si ravno na tem svetem kraji namesti milosti božje in večnega življenja — le jezo božjo in večno pogubljenje služi in priklíče — je tedaj razbojnik svoji lastni duši.

d) Zraven tega in takega poduka pa, dragi učitelji, združeni s svojimi duhovnimi pastirji skerbite, da bodo vsakdanji in nedeljski učenci in učenke pred altarjem svoj odločeni prostor

imeli, in vsak na svoje odločeno mesto k božji službi hodili, da jih bote sami vidili, ali pa jih vsaj kakemu modremu in pametnemu človeku zročili, da gleda, kako se vedejo. Še posebno skerbite in ojstro na to glejte, da ne bodo nikoli na take kraje k božji službi hodili, kjer se le samopašni in nerodni radi shajajo, zakaj pri takih bi se tudi otroci le spačili, pohujšali in slabega zadržanja navadili. Kolikor vam je mogoče, skušite tudi odverniti in svojim učencem in učenkam prav zaterdite, da tudi v cerkev ali iz cerkve ne bodo hodili s takimi, kateri so spačeni, in pri katerih bi nič prida ne slišali in ne vidili; ker pri spačenih bi se spačili tudi sami, kakor že pregovor pravi: „Kdor se s smolo pečá, se osmoli“. Z dobrimi boš dober, s hudobnimi boš pa hudoben.

e) Naj pridenem k temu poduku še to, kar zastran božje službe prezgodaj umerli, za pravi blagor našega naroda in še zlasti naše mladine ves vneti Slomšek priporočuje: „Da bo šolska mladina po keršansko izrejena, se ne sme opusčati šolarska maša, pri kateri naj otroci zapored pojó in molijo, kakor se najde v „Svetem opravilu za šolarje“. Kjer se vsaki dan šolarska maša imeti ne more, naj se vsaj kake dva dni v tednu ima. Kadar in kjer pa tudi to ni mogoče, naj gospodje učitelji vsaj dvakrat v tednu (kteri dan jim je priložnejši in primernejši) otroke v cerkev peljejo, in po omejenem napeljevanji z njimi za starše in dobrotnike molijo in s tem mlade serca za pobožnost in ljubezen do Jezusa, božjega prijatla otrok, pa tudi do deviške matere Marije oživé in vnamejo“. Da si bote, častiti gospodje učenci, kar obnašo v cerkvi in božjo službo zadeva, pri svojih vsakdanjih in nedeljskih učencih in učenkah še z večjo skerbjo in po vsi svoji moči za vse to prizadjali, premislíte in si k sercu vzemite še to, da je na zadržanje v cerkvi zeló zeló zastavljena časna in večna sreča vam zročene mladine, katero menda vsaj ljubite in srečiti želíte! Bo mar neskončno sveti Bog, v kterega roki je nebo in zemlja, takega oblagodaroval, kateri si prederzne njega celó v njegovi hiši žaliti in zaničevati? bo mar takemu odpustil grehe, kateri, ne da bi ga v vsi ponižnosti v cerkvi odpusčenja prosil, s svojim vedenjem na ravno tem kraji število svojih grehov še množi? Bo mar tisti pri Bogu milost dobil, kteremu še v cerkvi za njo nič mar ni? Gotovo je, da se bo Bog do človeka tako obnašal, kakor se človek do Boga obnaša.

Iz zgodovine keršanske ljudske šole.

(Dalje.)

Na Serbskem razdeljene so bile škofije v višje popije (Protopopiate) in vsakemu krogu odločene bile so fare in vasi, in to je bila podlaga za šolsko nadzorništvo. Zares da je od-sihmal šolstvo v Banatu veselo napredovalo. 10. septembra l. 1777. sporočila je ilirska dvorna deputacija cesarici, da so v Banatu vse šolske knjige razun enih, ki se pa že natiskujejo, gotove in med ljudstvo razdeljene, da so postavljene povsod šolske poslopja, da se je normalni kurs pričel in da je v njega več prišlo učencev, kakor se jih je pričakovalo, in da bo že drugo leto veliko dobro vredjenih ljudskih šol.

Ilirske šole, ktere so bile po drugih krajih ogerske krone, niso tako veselo napredovale. Tukaj so bile ilirski dvorni de-putaciji roke zavezane; postopati je morala z ogersko dvorno kancelijo. Šolstvo pri nezedeinjenih grekih deli so z ogerskim šolstvom skupaj, in tako toži grof Koler, ko hvali šolstvo v Ba-natu, da je preteklo dvoje let, in minule bodo še tri ali štiri leta, preden bodo le šolske knjige gotove. Mesca novembra 1777 zedinile ste se kancelii, in izdelan je bil prav pripraven načert. Leta 1778. združen je bil Banat z ogersko krono, in dvor-na kancelija za ilirski narod, ktera se je tako hvalevredno po-ganjala za serbske šole, nehala je biti (l. 1779.), in osnovi tej se je tako godilo, kakor vsem šolam po Ogerskem.

Ko bi bil Banat ostal samostalna kronovina, kar je še le postal l. 1849., bi bil dandanašnji ravno tako omikan, kakor so zahodne dežele naše carevine, ker pervine so tukaj izverstne. Ker je vlada prinehala napuhnjenemu prizadevanju, zaderževa-na je bila ta blažena dežela za celih sedemdeset let v svoji omiki, in pred 14. leti morali so iz novega s šolstvom začeti, kakor da bi te dežele nikdar ne bile vživale dobrotljive vlade cesarice Ma-rije Terezije. Sama ta reč bolj glasno govori zoper staro konservativno stranko na Ogerskem, nego naj daljši govori.

(Dalje prih.)

Praktična slovensko-nemška gramatika.

(Dalje.)

XXIV.

Narečja in klicavke.

Če rečem komu: „pojdi!“ vprašal me bo: „kam?“ Povedati mu moram, da naj gre na desno, na levo, navzdol ali navkre-

ber. Abraham reče Lotu: „Če greš ti na desno, grem jaz na levo, če greš ti na levo, grem jaz na desno“. Povredni dečki klicali so preroku Elizeju: „Plešec, pojdi gori, pojdi gori!“

Besede: tukaj, tamkej, zgor, vzdol, na desno, na levo, povsod — spredej, zadej, kje, lés, tu gor, spodej, semkaj — kažejo kraj, kjer je kaka reč.

Mesto djanja naznanjujejo tudi imena v zvezi s predlogi.

Grem. Kam? V mesto, v vas, v cerkev, na goro.

Kedaj bodeš k nam prišel, praša prijatelj prijatla. Zanesljivo jutri. — Gospodar veli družini: Jutri vstanite dobro za rano. Angelsko česčenje zvoni zjutraj, opoldne in zvečer.

Besede: sedaj, potlej, danes, jutri, še le naznanjujejo čas in se stavijo na vprašanje kedaj.

Čas se tudi naznanja z imeni v zvezi s predlogi: Čez dva dni se verne domu.

Nektere narečja naznanjujejo nedoločno število na vprašanje kolikrat; p.: malokedaj, pogosto, zopet, nikdar. Sem se tudi štejejo narečja kakšnosti. Leti pa djanje bolj na tanko izrazujejo, tedaj časovnik določujejo. Pišeš, pa kako? Tako gerdo, da sam ne znaš brati (reče učenik zanikernemu učencu). — Bog nam daj pravično živeti in zveličansko umreti! Besede tedaj, ktere časovnik bolj na tanko določujejo in povedó, kje, kedaj in kako se kaj zgodi, imenujemo narečja.

Narečja se tudi stopnjujejo, kedar povedó kakšnosti reči, takrat se pa pridene v tretji stopnji v nemškem beseda *am*. On je bolj moder, kakor se mu vidi. Bolje bere, kakor piše; bere naj bolje izmed vseh.

Ako še pristavimo, da so narečja nesklanjavne, povedali, smo menda ob kratkem vse, kar se mora povedati otrokom ljudskih šol učečih se nemsčine na podlagi materinsčine.

Navedene so tudi med temi opombami klicavke, ki so tudi nesklanjavne, kakor narečja.

Sedaj lahko učenik posamesne razdelke govora povzame in pokaže učencem, koliko besed so se že učili spoznavati in razločevati po svojem notranjem pomenu; vadi naj jih spoznavati govoroze razdele, kajti razun veznikov govorjeno je že bilo od vseh besednih plemen.

To pripoznanje je potrebno učečemu se tujega jezika po pismu in po slovnici, sicer bode vedno v tami taval in le preobilna raba bi mu mogla pomankljivo teorijo nadomestiti. Res

da se slovnične vodila pozabijo, v praktičnem življenji jih tudi ni treba, ali teorija sklenjena s praktiko bo hitreje učenca pripeljala do namena, kakor gola praktika brez teorije. (Dalje prih.)

Pomenki

slovenskem pisanji.

X.

U. V kateri zvezi ste besedici zel, zla, o in zal, a, o, ker se mi zdi, da imajo Hrovatje tudi besedico zal?

T. Imajo jo res, toda v drugačnem pomenu.

U. Zel, zla, o je hud, a, o in zal, a, o je berhek ali lep, a, o.

T. Pa le v slovenskem jeziku, in še v tem le bolj na gorenji strani tako, da bi jo smel imenovati gorensko kranjico ali gorenko. Zal mladeneč, zala deklica je tu lep mladeneč, lepa deklica, po dolnji strani in po Hrovaškem pa hud mladeneč, hudobna deklica.

U. To bi Gorenec naletel, ko bi berhki Hrovatici rekel: Zala moja!

T. Res ne vem, da smo mogli Slovenci tako premeniti tej besedi pomen. Pač je le predostikrat zal dečko tudi za o ali zal (malus) v hrovaškem pomenu, in zala deklica ravno tako zala ali zla (hudobna)! Da bi tako ne! Vendar bi svetoval rabiti zal, a, o v pomenu lep, a, o (nett, schmuck) le v domačih prilikah in spisih, v vzajemnih pa se je ogibati za umevnosti voljo.

U. Zal je pri nas berhek (stattlich)?

T. Tudi ta beseda mi je na sumu ali dvomna, ker je ne dobim pri družih Slovanih. Prav zdi se mi torej, da se vjema celo na tanko z nekdanjo gotiško bairhts in staronemško berht (lucidus, hell, klar), in od tod berhtek, berhek (cf. Murko 780. str. briht, m. die Erinnerungskraft; brihtati se, sich erinnern, sich besinnen), brihten, brihtna glava itd.

U. Zdaj se brihtam, da ima zal v drugi stopnji berhkejši ali berhkeji.

T. Metelko ima za berhek v drugi stopnji kar gorši, gorji; Potočnik zal (stattlich) — gorji, gorši — z opombo, da ima zal ali zlo le pri gornjih Slovencih uno pomembo, si-

cer se pravi hudo, böse, v sodnji stopnji gorji, schlimmer; od tod medmet gorjé, wehe! — Naj bolje mi pa dopade, kar piše o tem Janežič str. 52: „zel (hud) — gorši, gorji“.

Opomba. Gorši je Kranjcem sploh primerna stopnja prilogoma zal in orhek namest pravih oblik zaljši, orhkejši, orhkeji, ki se tudi sploh rabijo, n. pr.: Na gori cvetice naj zaljše cvetó. Vilh.

U. To je i meni kej všeč. Čim manj razlik, tém lepši in pravilniši jezik. Pisati hočem forej zal, zaljši, naj zaljši v slovenskem, in berhek, berhkeji, berhkejši.

T. Prav, sej imamo tudi zališati ali zaljšati iz zaljši, kakor lepšati, boljšati, daljšati itd. iz lepši, boljši, daljši v drugi stopnji.

XI.

U. „Spoštujte božji dar (kruh), brez njega je gorjé, in kdor ga ne spoštuje, tega božja šiba kaznuje“, je babica govorila otrokom. Gorjé je po tem, kar si mi ravno zdaj povedal, v drugi stopnji iz gorji, in to iz zel ali zlo (hud); pa tudi za zal (lep) in berhek je sodnja stopnja gorji, gorši; — kako se pa spet to enači?

T. Ključ do te razlage mi dá Metelko str. 81, kjer pravi, da je gorjé iz gôrek („Auf *p* und zwar *up* ist das einzige gorúp, auch gorjúp, bitter, herb, von gôrek, welches letztere bey uns warm, bey andern Slawen aber bitter heisst, gorjé, gorčica Senf“). Kakor je iz širok, kratek itd. druga stopnja širji — širši, krajji — krajši, tako je iz gorek (warm, bitter) gorji — gorši, in od tod gorjé (wehe).

U. Po tem takem celo Gorencu ni svetovati, naj zove nevesto svojo goršo memo družih!

T. Kar gori, je gorko, greje, časih žge in peče, in kar peče, je hudo (arg), in čim bolj peče, tem hujše ali gorše (ärger) je! Pa se dá še drugač razlagati.

U. Kako še?

T. Na ravnost iz ger d.

U. Oho! Zala Meta — huda Meta, gorša Urša — gerša Urša! To je prav za pust!

T. Čuj! Kar mi pravimo sedaj ger d, se je reklo v stsl. gr'd' (superbus, arrogans, ostentans), v ruskem pa se glasi gord, in na ravnost iz gord je sodnja stopnja gorji — gorši, kakor iz terd terji — terši (cf. stsl. gr'deti ali gr'diti se, rus. gordeti ali gorditi se, superbire).

U. Mi sicer nismo Rusi; vendar so žali ljudje velikrat res prevzetni ljudje, se šopirijo in napihujejo, in napuh je gerda reč. Sej pravim, pa še porečem: Slovenec je bistra glava. Kako pristne primke (zale, gorje, gorše) je vbral kej umoslovno prevzetnim in košatim deklinam, ki se ponašajo s svojo nečimurnostjo in si domišljujejo, da so ponosne, če tudi niso!

T. Zdaj si jo pa ti zadel! V serbskem res pravijo ponos v dobrem ali vsaj ne slabem pomenu (der erlaubte, edle Stolz), ponosen, ponosit, in tudi pri nas smo se tega poprijeli; toda v staroslovenskem je ponos' exprobratio, dedecus (magy. panasz querela, rum. ponos nomen infame — Mikl.), ponos'n' probrosus, ponos'no indecore (unanständig, schimpflich).

U. „Biti slovenske kervi, bodi Slovencu ponos“, poje gotovo v naj lepšem pomenu Koseski.

T. Pa mu je vendar, žali Bog! velikrat še ponos v rumunskem pomenu — nomen infame!

Nekaj o važnosti pesništva v obče, in posebno slovanskega za našo mladino.

„Poezija dar nebeški!
Komur v sercu ti cvetevaš,
V gorcem letu hlad mu delaš,
V merzli zimi ga ogrevaš“.

M. Vilhar.

Duh človeški vedno hrepeni, gibati se prosto, ter živeti neodvisno od telesa, na ktero je tu navezan. Za to se razločuje dvojno življenje v človeku: telesno in dušno. Vsako potrebuje pa svoje hrane, svojih pripomočkov za vspešno rast. Za teló je vstvaril Bog jedila, pijače, in druge reči, ki mu ali ohranijo ali pa slajšajo življenje. Neumerljivemu duhu pa, veliko imenitnejšemu delu, je odperl neizmerno polje delovanja. Dal mu je prevažno nalogo, prirojeno slabost zmiraj bolj in bolj okrepčevati, ter tako prisvojiti si gospodarstvo nad mesom. V ta namen je pa pridružil dobrotljivi stvaritelj človeku zvesto voditeljico, vero — in umetniže, da bi mu bile blage prijateljice.

Med vsimi umetnijami je pa poezija naj lepši cvet človeškega duha. Pesem rodivši se v navdušenem sercu, ki je z vzvišenimi mislimi in velikanskimi obrazi napolnjeno, odmeva od

serca do serca. Povsod zbuja navdušenost, povzdiguje človeka nad pozemeljsko, ter ga tako rekoč veže z duhovi unega sveta. Prekrasne barve poezije radostno gleda nežno dete verno poslušaje povest drage mamice. Milo se glasé njeni glasi v mladenčevem sercu. Kroté mu divjost mladih let, ter ga budé k vsemu, kar je lepo in pravo. Njeni čisti žarki prisijejo tudi v serce sramožljive device. Tu se zedinjujejo z živo vero in čisté, kakor ogenj zlato, vse misli in želje. Terdno zaupanje na Boga, ljubezen do umetnij sploh, in posebno do pesništva dajo pa tudi možu stanovitnost in poterpežljivost pri opravkih. Še celó v nesreči mu poezija ogreva pobito serce, in vera ga tolaži. Zaupno se ozira ljubeča mati proti nebu, ako ji reve in nadloge tarejo serce. Od zgoraj pričakuje pomoči. Sej so ji dobro znane mične povesti o svetnikih in svetnicah, ktere jo opominjajo, da so drugi še več terpeli za božjo čast in svoje zveličanje.

Poezija je tedaj človeku celo življenje zvesta prijateljica. Sklepa se tudi ozko z vero. Blaži namreč človeško serce, ktero vodi k višjemu, nadzemljskemu, kamor ga pelje tudi vera. Posebno moč ima pa v sercu mladenča; ker varuje ga, da mu strasti ne osmodé cvetja mladosti, in ne zamoré sadú poznejih let.

Da je pa pesništvo tudi za cele narode neprecenljive važnosti, nam jasno kaže povestnica vsih olikanih narodov. Posebno se pa to spolnjuje pri Gerkih in Rimljanih. Pervi so dosegli ravno po poeziji, ktera je budila in razvijala tudi vse druge vede, tako imenitnost, da so bili skorej vsim evropskim narodom vzor pri vstanovitvi in razvijanju njihovih ved. Tudi mogočni Rimljani so likali svoj jezik gledé na gerškega. Naj krasnejša njihova poezija se je ravnala naj bolj po gerški. Zakaj pa? Zato, ker je Helenom prirojena bila neka posebna ljubezen do vsega, kar blaži serce in bistri um. To nam spričujejo prelepe narodne pesme, ki so pricvele iz tega naroda, ter mu pripravile neumerljivo slavo. Prekrasni narodni epični pesmi Ilijada in Odiseja ste bile skoraj vsim narodom zgled za enake pesmotvore. Presaditi so torej morali v svoje verte cvetice, ki so izrasle po helenskih livadah — ter jih morali gojiti vsak po svoje.

Le pri Slovanih, posebno pri južnih, se sme primerjati narodno pesništvo gerškemu. Za to je pa za nas prav važno.

Tudi za srečno razvijanje umetne poezije, ki je noben omikani narod pogrešati ne sme, je prav imenitno. Naše pesništvo ima tedaj dvojno važnost: 1) narodno svojo, 2) umetno pa svojo.

1) Kdor hoče koristiti kaj svojemu narodu, ga mora naj pred prav spoznati. Vediti ima za njegove želje, za stopnjo omike, ki jo je že došel. Znanе mu morajo biti tudi posebnosti, ki so narodu lastne — dobre, ali pa tudi slabe. Posebno so pa važne zanj navade narodne, če hoče zares živeti z narodom. Vse to si lahko pridobi, ako le sluša, ter si prav razlaga glas doneč od roda do roda, ako čisla svetinje, ktere verno čuva narod: pesme njegove.

V narodnih pesmah se namreč vpodobljuje življenje narodovo, kakor podoba v zerkalu; kajti popevajo tuge in nadloge, ki tarejo narod, pa tudi dni sreče in slave njegove; slavé dalje hrabre dela njegovih junakov, ter mu časté blage dobrotnike. V lepi obliki nam tedaj kažejo preteklost narodovo.

Velika množica prekrasnih narodnih pesem slovanskih gojí dalje v vsakem rodoljubu veselo nado srečne prihodnosti. Ker ravno veliko število in krasota njihova, ktero prekosé menda le gerske narodne pesme, mu spričujejo jasno, da je zdravo jedro v narodu, ki čversto kali poganja. Te mu obe-tajo močno košato drevo narodne slave, ktero bo rodilo obilen sad, ter senco dajalo mnogim rodovom. To ga pa budí k marljivosti, in ga priganja, da se trudi pospeševati prihod „zlate-ga veka“.

Za vse take misli in blage namene se dá naj pred vneti serce mladenčevo; ker mladenč se radostno poprime vsega, kar mu širi serce, in mladi domišljavi naj bolj dopada. Narodne pesme so tedaj posebno za nas važne. Ravno iz tega vzroka je pa

2.) vsakemu mladenču, ki se pečá z vedami, prav potrebno, da se do dobrega soznani z umetnim pesništvom svojega naroda. Ker tudi v umetnih pesmah se hrani narodu v lepi, olikani besedi zaklad blagih in vzvišenih misel. Se vé da so pa pesme te verste le bolj za take zanimive, in tudi zanje namenjene, ki so že nekoliko omikani. Ker že osnova teh pesem je navadno nekako zvita in razprava umetna. To pa za to, da si lahko pridobi človeško serce, ki se rado pregovoriti dá, ako pesnik vdarja na njegove strune s čarobnimi persti poezije. Še celó kaj napčnega se poprime serce, ako se mu le

podá v lepi, zapeljivi obliki. Temu se mora tedaj pripisovati vspeh kake pesme, ki je brez posebne vrednosti, ali še celó napčna. Od tod je tudi mnogo zlega, ki se je že vcepilo v nekih narodih ravno po romanih, ki imajo le prevečkrat v zlati posodi gnušno gnjilobo. Kaj takega — o da bi se o Slovanih ne móglo terdití! Slovstvo naše slovensko ni še sicer dosti razvito. Ali ponašati se smemo, da ga doslej ne spodjeda červ brezbožnosti. Čisto naše pesništvo ima tedaj posebno važnost za mladež, ki se tako lahko pokvari. Ker v čistem pesništvu si, kakor v neskaljenem viru, lahko brez nevarnosti napajamo duhá z vsimi krasotami, ki nam jih obilo ponuja rajska poezija.

Učimo se torej, dragi mladenči, marljivo slovanskih jezikov, da bomo mogli brati slovanske narodne pesme, da bomo tako sorodne nam brate spoznavši jih prav ljubili, in se zmiraj bolj združevali z njimi! Čitajmo tudi umetne njihove pesme, da nam bo tudi duševno življenje, slovstveno delovanje, dobro znano! Ne pozabimo pa tudi drugih ved, da bomo z bistro glavico in zdravim umom se meriti mogli z neprijatelji, ki nam preté, ter neslogo med nami sejati želé! Bog nas je vstvaril, torej nas ni zapustil. „Z Bogom za narod!“ naj bo tedaj naše geslo. Potem bo dobra reč gotova, in kmáli bo priromal „zlati vek“ nepremične slovanske sloge, slovanske sreče in slave. *)

Fr. Neboslav.

Podučno berilo za mladost.

V.

Priljudnost.

Priljuden in postrežljiv mora biti človek, ki živi pri ljudeh. Skušnja nas uči, da ga ni človeka na svetu, da bi brez pomoči drugih ljudi mogel shajati in srečen biti. Kaj storí dober deček in verla deklica, kadar vstane, se napravi in juterno molitvico opravi, in pride k staršem ali drugim ljudem? — Kako se reče po dnevi, kako zvečer? Kadar priljudni dobí človeka delajočega, postavim pri setvi, žetvi i. t. d., mu reče:

*) Serčno rad sprejema „Tovars“ mične in podučne spise verlih učencev, ker bi rad, da bi ga objemali, kakor pravi Hrovat naš brat — obieručke, t. j.: z obema rokama — učitelji in učenci.

Bog daj srečo! Uni odgovori; Bog daj! Odhajaje se pravi: Z Bogom! Srečno! Lahko noč! Dobro spite! Odgovarja se: Tudi vam! Tudi vi i. t. d. Kadar priljudni koga sreča, pravi lepo: Hvaljen bodi Jezus Kristus! — Amen na večne čase! — S takimi priljudnimi besedami pozdravljamo eden drugega. Tako je lepo. Vselej in povsod moramo svojemu bližnjemu dobro vošiti; toda vsako dobro vošilo mora pa tudi priti iz serca, t. j.: vse, kar z ustmi zgovarjamo, moramo misliti tudi v sercu. Kadar koga posebno spoštujemo, se mu pri pozdravu tudi priklonimo, in moški se mu odkrijemo. Tako delajo omikani ljudje; kdor ni priljuden, kaže da je neveden ali pa sirov in hudoben. Posebno se morajo mladi ljudje vaditi, da so priljudni. „Priljudna beseda se v serce vseda“, pravi pregovor. To je res. Priljudnega človeka imajo povsod radi, siroveža pa sploh čertijo. Kdor je priljuden, tudi rad vsakemu pomaga in postreže, kar more. — Meta, stara dekla, nese težek jerbas plevela s polja domú. Po poti opeša in more počivati. Lucija, mlada pa že močna deklica, prazna sreča staro Meto, in ji pravi: Meta! dajte meni jerbas, da vam ga nesem domú; vi ste že stari in težko nesete; jaz pa sem močna, mi ne bo kar nič težil. Ko to reče, zadene jerbas, in ga nese Meti domú. Ta deklica je bila postrežljiva. Postrežljivost ne koristi samo temu, komur kaj pomagamo, temuč koristi tudi nam. Ljudje pravijo: Ta mi je že to in uno dobro storil, tudi jaz mu moram kaj pomagati. Priljudnost in postrežljivost stori tedaj, da nas imajo ljudje radi, in da se prikupimo tudi Bogu, ki zapoveduje, da naj ljubimo svojega bližnjega; zakaj vse, kar naj manjšemu naših bratov storimo, ima Bog tako rad, kakor bi bili storili njemu samemu. Nepriljudni človek ima veliko manj veselja na svetu, kakor priljudni, in si grení sam svoje življenje. Priljudnega pa že na tem svetu hvali dobra vest, mu dela veselo serce in ga naj slajše osrečuje.

Kratkočasnica.

Slovenski deček se spozabi in stopi pokrit v šolo. Učitelj ga nevoljno pogleda in reče: „Bauer, wenn du in die Schule kommst, musst du deine Haube herunter ziehen!“ Deček, ki je še le nekoliko nemsčine razumel, potegne hitro svojo pisano kapo na oči in ušesa.

Novice.

Z Dunaja. Sliši se, da se pri c. k. državnem ministerstvu posvetujejo, kako bi se boljše vpravljale nedeljske šole in šole za rokodelske učence.

Iz Zagreba. 8. jan. naredil je narodni deželni glasbeni zavod prvi društveni koncert. Posebno dobro se je obnesel pevski zbor, ki je po občni želji vsako pesem po dvakrat zapel. — Opomnim še vesele novice, da je tukajšnja slavna deželna vlada poklonila vredništvu šolskega časopisa „Napredka“ 100 gold., da more spešneje delati na težavnem učiteljskem polji, učiteljem pa nekaj pedagoških časopisov, da bi se lažje izobraževali v njihovem imenitnem poklicu. Pripravniki so si pa še naročili „Oesterr. Schulbote“ in „Volksschule“; berejo pa tudi „Napredka“, „Uč. Tovarša“ in druge časopise. *L. T.*

Iz Štajarskega. Da bi bil šolski nauk bolj spešen, je tukajšnja sl. deželna vlada zapovedala, da naj se v ljudskih šolah, kjer jih še manjka, napravijo učilni pomočki, ki so: 1. slovnica na steni; 2. dve polovični krogli sveta, zemljovid Evrope, Palestine, Avstrije in Štajarske in 3. tako imenovana rusovska mašina za številjenje. Kjer se more, naj se napravi tudi véliki Becker-jev zemljovid avstrijskih dežel in Hermann-ov kazavni poduk s podobami. *(G. A.)*

Iz Konjic. Ne zameri, „Tovarš“, da ti zopet nekaj neprimernega iz našega kraja potožim. Mnogo koristnega in hvalevrednega se nam v sedanjih časih sporoča, da bi našo mladino toliko lažje mogli gojiti v pravem keršanskem in narodnem duhu. Dobri odgoj je oče prave sreče, ter pelje človeka do njegovega pravega namena. Da bi se nam pa naklonili pripomočki za dobri odgoj, so se v šolskih okrajih zbudile učiteljske knjižnice, ktere nam obetajo, da nam bodo delo na našem težavnem polji zeló polajševale. Taka učiteljska knjižnica se je tudi v našem šolskem okraju oživila, žalibog pa, da nam je še malo, ali celó nič koristila. Gotovo bo kdo menil, da jo premalo podpiramo, ali jo premalo rabimo; toda napčna bi bila taka misel. Zložili smo tukajšnji učitelji pri njeni osnovi obilno, našemu poklicu primernih knjig in časopisov. Namesti pa, da bi se namenu primerno ravnalo, so se pa le poiskale stare, večidel v sedemnajstem stoletju natisnjene nemške knjige, iz katerih je do zdaj naša knjižnica. Jaz ne zaničujem nikakor starih knjig, le toliko rečem, da niso primerne sedanjemu času, še manj pa našemu imenitnemu poklicu. — *Z Bogom! J. Delakorde.*

Iz Ljutomerja. Želel sem že iz okolice goričke nektare besedice povedati, kar ravno me je božja previdnost semkaj preselila. — Tudi tukaj častita duhovščina in gospodje učitelji željno segajo po „Tovaršu“, ker nam v vseh okoliščinah za cerkev in šolo tako lepo služijo. — Spoznamo, da je „Tovarš“ zlati studenec vsakemu učitelju, ker iz njega mu izvirajo pripomočki, ki jih neprenehoma potrebuje, če hoče tečno napredovati. Bog daj, da bi seme, ki ga seje naš „Tovarš“, obilno kalilo in sad rodilo! *)

M. Rajsp.

*) „Tovarš“ se vam lepo zahvaljuje za prijazen dopis; vendar kar zadeva vašo pritožbo, vam ne more drugega svetovati kakor to, da prosite in tudi tirjate, da se po postavi ravná.

Vredn.

Iz Jurkloštra. Mnogo koristnega in blagega smo že dobili iz „Tovaršev“ Torbice. Hvala ti za vse, ljubi „Tovarš“! Vem da bi rad zvedil, kako se kaj godi s tukajšnjo učilnico, ktera je bila ustanovljena to šolsko leto. Veselo je viditi, kako marljivo hodijo v šolo ukaželjni otroci in si pridobujejo koristnih nauk. Vsaka dobra reč pa ima nasprotnike, in tako je tudi tukaj. Posebno je nemškutarija nektere tukajšnje kmete močno prevzela in sicer tako, da niso šole privolil drugače, da se mora v nji tudi po nemški učiti. Pa šola se bo vedno bolj poprijemala svojega namena, da bo koristila in služila pravim potrebam tukajšnjih stanovavcev, ter ne bo pozabila, da stoji na domači slovenski zemlji. — Nemila zima tukaj velike ovinke dela, in sicer tako, da pretečeni mesec otroci kar v šolo priti niso mogli. Tudi ta mesec kaže slabo. Ako mi dovoliš, „Tovarš“, se bom še kaj oglasil. Z Bogom! *)

Škerjanec.

Iz Podbrezja. — k. Neizrečeno veliko veselje je vživala pretečeni teden naša fara. 5. t. m. so prišli k nam naš nekdanji in nepozabljivi fajmošter, zdaj misijonar v Ameriki, prečastiti gospod Francišek Pirc. Že samo novica, da so slavni duhovni oče prišli iz Amerike in da bodo prišli tudi k nam, je marsiktero serce do solz ganila; koliko bolj pa je to nepričakovano veselje v naj slajših čutilih do verha priklopelo, se je vidilo pretečene dni, ko smo imeli priserčnega starčka pri sebi. Pustno nedeljo, 7. t. m., so imeli slavni misijonar ob 10. dopoldne veliko sv. mašo s pridigo, potem pa so še pridigovali ob 2. in ob 5. popoldne, tedaj trikrat tisti dan. Akoravno je bilo vse debelo snega, je to nenavadno in ginljivo opravilo privabilo vendar mnogo mnogo domačih in sosednih farmanov, kateri so si vsi za veliko veliko srečo šteli, da so vidili in slišali slavnega indijanskega misijonarja in svojega nekdanjega naj ljubeznjivšega duhovnega očeta. Ob 10. dopoldne so častitljivi starček govorili z gorečo in gladko besedo o poklicu in namenu človekovem, ob 2. o deviškem stanu in zvečer v podružni cerkvi pri materi božji sedem žalosti na Tabru pa o pravem cesčenju device Marije. Pri vseh teh govorih so bili vsi poslušavci večkrat do solz ginjeni, posebno pa zvečer na Tabru, ko so se ljubeznjivi gospod poslovljali in se priporočevali, da naj bi vsi, posebno pa njihovi znanci in prijatli molili za nje in za njihove Indijane, ki jih še toliko tava v nevernih zmotah. Povedali so nam tudi marsikak lep zgled iz svojega trudapolnega življenja pri nevernikih. Tudi o odgojevanji njezne mladosti sploh, posebno pa pri nevernih narodih so skušeni mož vedili veliko povedati. Djali so, da Indijani zelo zelo ljubijo svoje otroke in da tedaj zelo skerbé za njih srečo, in da tudi zelo spoštujejo tiste, ki njihovim otrokom kaj dobrega storé. Naj bi v tej reči Indijane posnemali tudi marsikteri beli starši in odgojniki! — Po teh dolgih duhovnih opravilih v cerkvi so blagi duhovni oče še tudi mnogo ljudi spovedali in obiskali. — Po vsi pravici so bili ti dnevi za nas vse zlati čas in pravi misijonski dnevi, v katerih se je veliko veliko dobrega storilo na našem že ne-

*) „Tovarš“ mične in podučne dopise veselo in hvaležno sprejema.

koliko zarasčenem duhovnem pašniku, in katerih mladi in stari nikdar ne bodo pozabili. — Pridenem še pesmico, ki so jo verli podbrežki pevci in pevke za spomin tega veselega prihoda prečastitemu gospodu Pircu krasno natisnjeno podarili in jo ta srečni, veseli in mili čas v cerkvi in doma prav lepo in ginjeno prepevali. Zložil jo je naš rojak A. Praprotnik. Taka le je:

Veliko srečo vživamo,
Veselja solze lijemo!
Naš oče ljubeznjivi, mili
Od daleč k nam so se vernili.

Večerni svit posije še
Na dom nam, ko za goro gre;
Takó ste Vi se pokazali,
V ljubezni roko še podali.

Prešló je dvajset, osem let,
Kar šli od nas ste v daljni svet;
Ljubezen Vas je tje peljala,
Ljubezen v trudu navdajala.

Divjakov vedno išete,
Jih v boljši vert presajate,
Kjer grejejo jih žarki mili,
Žlahtnejši sad da bi rodili.

Odmeva naj okolica:
Pozdravljeni Vi iz sercá!
Drevesa vse naj bi cvetele,
Po Vas ki so nam oživele!

Žari naj sreča Vam povsod
In raj obriše s čela pot! —
Mi pozno bomo še pomnili,
Da oče bili ste nam mili.

Iz Polhovega Gradca. Lepa in hvale vredna je misel, ki jo je sprožil „Tovarš“ v 20. l. preteč. leta, namreč, da bi se slavnemu mojstru Riharju postavil primeren spominek. V časopisih beremo, kako in kakšni spominki se tu in tam po širokem svetu postavljajo slavnim možem za njih zasluge. Tudi naš nepozabljivi skladatelj in rojak zasluži, da se mu postavi spominek. Ker jaz v tistem kraji služim, kjer je bil slavni mojster rojen, se zaupno zglašujem pri vseh svojih sobratih učiteljih, orglavcih in drugih spoštovavcih rajnekega, in menim da bodo radi sprejeli lepi nasvet našega „Tovarša“, ki nam svetuje, da naj bi se slavnemu možu napravil naj pred mali spominek na njegovem grobu, potem pa še drugi živi, to je, veličastna knjiga, v kateri bi bili zbrani vsi napevi, ki jih je on zložil. — Torej, ljubi bratje, vsaki naj nekoliko podari po svoji moči za ta spominek!

— Vredništvo „Tovaršev“ bo gotovo rado sprejemalo doneske in tudi po moči skerbelo, da bi se ta lepa misel izveršila.*) Zbirka napevov v veličastni knjigi nam bo ogledalo, v katerem se bo vidila umetnost skladateljeva; mali spominek na grobu pa nam bo kazal, kje da počivajo kosčice tistega slavnega moža, čigar dela se razlegajo Bogu na slavo in narodu na čast.

L. Bošič, učitelj.

Iz Ljubljane. (Tatje.) V 2. listu 15. preteč. m. je „Tovarš“ „Torbici“ po telegrafu v Zagreb sporočil, da je pesmica „Moj dom“ v njenem 2. snopiču, str. 51. ukradena in z dušo in s telesom uzmana iz Praprotnikove zbirke: „Pesmi, cerkvene in druge“. (V Ljubljani 1856, str. 71; naprodaj pri bukvoj. Ničmanu). — Pačivec, g. Janez Jereb, pa je „Torbici“ pisal in jo prosil, da bi ne pisarila proti njemu (—), akoravno je „Tovarš“ na vse gerlo prevzetno (!) rekel, da je pesmica „Moj dom“ ukradena, in pové da ni Praprotnikove zbirke nikdar vidil, ne bral, ampak omenjeno pesmico večkrat med domačim ljudstvom (!) v nekaj drugačnej obliki (?) slišal, ter jo prenarejeno (—) poslal, da se natisne. — Vprašam tedaj: Ljubi pačivec, g. Janez Jereb! kako morate pesmico, ki dobro veste, da ni vaša, djati v svojo mavho in jo prodajati za svoje blagó in potem še prederzno reči, da ni ukradena? Pregovor pravi: „Kdor krade, tudi laže“. — Da moje zbirke ne poznate in morda še več drugega ne, vam rad verjamem in zato tudi vem, da ste še prav mlečni pesnik in po vsaki ceni pravi slovstveni tat, in dokler zavoljo tega ne rečete: „Mea culpa!“, tako dolgo je vaš Pegaz pred vsem poštenim slovenskim svetom umazan, in tudi ne odidete postavni pravici, ki pravi: „Die literarischen Erzeugnisse und die Werke der Kunst bilden ein Eigenthum ihres Urhebers (Autors), d. i. desjenigen, welcher sie ursprünglich verfasst oder verfertigt hat“. (Pressgesetzgebung §. 1.) — Blaga „Torbica“! tebi pa v novi č in prav živo naročujem, da še skerbneje čuvaj, da ne boš kupovala ukradene blaga, ker pesmica „Cvetice“ v tvoji zadnji (3.) številki je zopet ukradena. Kje jo je našemeni pesnik g. J. Poliški zmaknil, ne vem; to pa dobro vem, da je tudi ta pesmica že devet let stara moja hčerka, ki sem jo zložil že l. 1855. in sem jo pozneje še popravil in dal prečastit. šolskemu svetovavcu g. dr. Fr. Močniku za porabo v naših šolskih berilih, in ki je tedaj tudi natisnjena v „Pervem berilu za slovenske šole v c. k. avstrijskih deželah. Na Dunaju 1861, str. 126“. Da se moje pesmice čujejo že tu pa tam med ljudstvom, ni toliko čudno; sej jim je naš nepozablivi mojster Rihar podaril lepe napeve, ki se jih že sploh uči in prepeva naša bistra šolska mladina. — Vem, da me noben pameten človek ne bo opravljal in mi očital (kakor g. Jereb), da sem prevzetan, če se potegujem za svoje delo in mladim

*) Iz serca rado; in Bog jih daj prav obilno, da bi se slavnemu možu napravila dva spominka — materijalni in dušni, t. j. eden na grobu, potem pa tudi veličastna zbirka vseh njegovih prelepih kompozicij, kar bo slavnega moža naj vredneje slavilo, nam pa neizrečeno koristilo.

pesnikom poštenost priporočam; rečem še s slavnim Prešernom:

„Ak so pisár postati želje tvoje,
Moj zlati uk poslušaj in zastopi,
Zapiši terdno ga v možgane svoje!
Ak hočeš kaj veljati v našem tropi“,
(Tatvine le se) „boj, ko hud'ga vraga!“ . . .

A. Praprotnik.

— V zalogi Giontinitovi je prišel na svetlo prvi zvezek lepe nove knjige: „Dušna hrana za katoliške držine ali keršanski nauk in življenje svetnikov“. V kratkih berilih za vse dni v letu, razložil in s podobami pojasnil za mestnjane in kmete, pa tudi za učence v nemški besedi Ludovik Mehler, učenik lat. šol v Ratisboni, poslovenil Andrej Zamejic, duhoven ljubljanske škofije. Z dovoljenjem preč. ljublj. škofijstva. V Ljubljani, 1864. Založil Jan. Giontini. Natisnil J. R. Milic. — To posebno podučljivo in mikavno delo bode izhajalo v zvezkih po 5 — 6 pol, zvezek po 30 kr. Nobena keršanska hiša in tudi noben šolski učenik naj bi ne bil brez te koristne knjige, iz ktere lahko za se in za svojo šolo nabira naj lepših biserov!

— Preč. knezošk. konzistorij je poslal sl. okrajnim šolskim ogledništvom 4. t. m. pod št. 120/20 razpis, v katerem priporoča in vabi k naročevanju na novo nemško knjigo: „Oesterreichische Geschichte für das Volk“. To delo se bode v štirih letih dokončalo in bo obsegalo 3 poglavitve in 17 manjših razdelkov; vsaki zvezek (kakih 16 — 20 pol) bo veljal 80 kr., kar se bo še le plačevalo, ko bodo zvezki izhajali. Naročuje se na to delo lahko naravnost na Dunaji (Herrengasse Nr. 7) ali pa pri preč. konzistoriju (6 tednov).

— Iz Gorice smo prejeli to le slavno pismo (Ad N. 130/14). Spoštovani redakcii „Uč. Tovarša“ v Ljubljani. Pošljemo tukaj 25 gold. za 10 iztisov „Uč. Tovarša“, in prosimo, da bi se po pošti pošiljal na okrajne šolske ogledništva v Gorici, Sv. Peter, Komen, Duino, Lucinico, Černico, Kanale, Tomin, Flič in v Cirkinu na vsaki kraj po en iztis. — Iz knezo-vikiškiškofijskega konzistorija v Gorici 28. januarja 1864.

Andreas s/r,
véliki škof.

Premembe v učiteljskem stanu.

V ljubljanski škofii. G. Franc Adamič, učitelj v Dolu, se je zavoljo bolehnosti začasno službi odpovedal, in na njegovo mesto pride pot. pripravnik g. Jožef Vončina. — G. Jožef Martinak, učitelj v glavni šoli v Idrii, je 30. pret. m. umerl. R. I. P.!

Listnica. G. J. V. v Pl.: Denar (4 gold.) smo prejeli. Željenih napevov in pesem pa pred ne moremo kupiti, dokler nam bolj na tanko ne poveste, kaj in kako. Kar zadeva fisharmoniko, vemo da take nareja in prodaja g. Dev po 100 — 200 gold.

Odgovorni vrednik:
Andrej Praprotnik.

Natiskar in založnik:
Jož. Rudolf Milic.